

De waarheid over de huidige situatie van de Rode Ibis op Trinidad

Jan Betlem

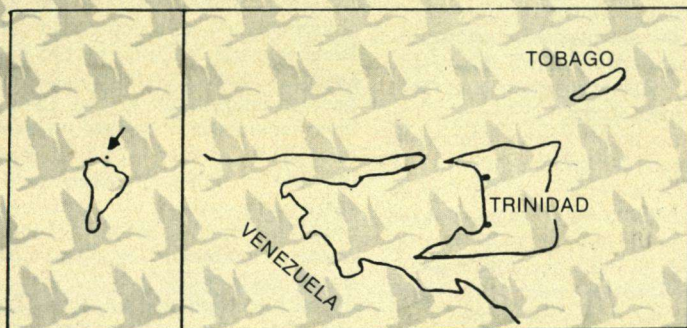
Met illustraties naar kleurenfoto's van de schrijver.

Inleiding

Regelmatig is er in de laatste nummers van 'Het Vogeljaar' aandacht besteed aan de Rode Ibis (*Eudocimus ruber*).

Werden in eerdere jaargangen meestal de populatieschommelingen van de Rode Ibis in Suriname behandeld vanwege de jaarlijkse inventarisaties door de Dienst 's-Lands Bosbeheer en de Stichting Natuurbehoud Suriname (STINASU) (diverse artikelen van Spaans en De Jong), sinds de actie 'Hulp voor de Rode Ibis' in 1982 (zie Het Vogeljaar 30 (2) : 96-97) is er ook een artikel gewijd aan de Rode Ibis in Frans Guiana (Het Vogeljaar 31 (4) : 192-198).

Naar aanleiding van gunstige berichten over broedgevallen op Trinidad in 1982 (onder andere Spaans, Het Vogeljaar 31 (3) : 157) ging Jan Betlem voor 'Het Vogeljaar' in juli/augustus 1983 naar dit eiland voor de kust van Venezuela en vond, dank zij medewerking van de Bosdienst van Trinidad & Tobago, de waarheid over deze vermeende-broedkolonie. Over de rode ibispopulatie in Trinidad gaat dit artikel. Wederom een teleurstellend relaas.

Tobago

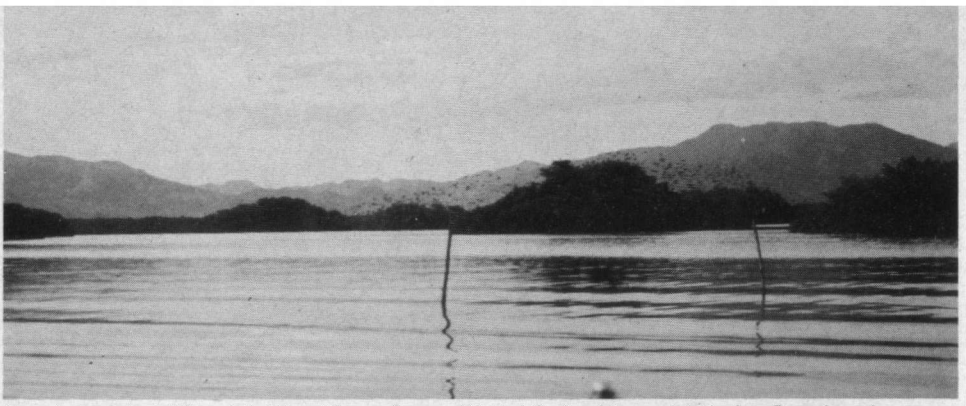

Trinidad

- 1 Caroni Swamp
- 2 Godineau Swamp

0 25 km

Ligging van de twee natuurreservaten aan de westkust van Trinidad.

Slaapplaats van Rode Ibben in het Caroni Swamp Reserve, Trinidad. Op de achtergrond de Northern Range heuvels.

De rode ibispopulatie op Trinidad

De Republiek Trinidad & Tobago wordt gevormd door de twee eilanden Trinidad en Tobago. Trinidad is het meest zuidelijkst gelegen van de Caribische eilanden en ligt op ongeveer 11 kilometer afstand voor de kust van Venezuela

Twee heuvelruggen (Northern- en Southern Range) met enkele hoge toppen, waarvan de Cerro del Aripo (ruim 900 m) de hoogste is.

De heuvels zijn bedekt met tropisch regenwoud (veelal zwaar geëxploiteerd) of herplant met naaldhout- (*Pinus caribea*) en teak (*Tectona grandis*)-monocultures.

De oostkust van het eiland heeft grotendeels met palmen omzoomde zandstranden (er is één uitgestrekt zoetwatermoeras; het Nariva Reserve), de noordkust heeft eveneens enkele zandstranden en baaien (onder andere de bekende Maracas- en Blanchisseuse baaien) hoewel er ook plaatsen zijn waar de Northern Range direct overgaat in de Caribische Zee.

De zuidkust van het eiland is weinig spectaculair, hier en daar tropisch woud (Southern Watershed Wildlife Sanctuary en Trinity Hills bijvoorbeeld), maar ook uitgestrekte moerassen (zuidwestpunt van het eiland).

Aan de westkust van Trinidad liggen twee natuurreservaten, die vanwege de daar voorkomende mangrove-vegetatie zijn aangewezen: het Caroni Swamp Reserve en het Godineau Swamp Reserve.

Met name deze twee reservaten waren in de jaren zestig belangrijk voor watervogels en steltlopers.

De Rode Ibis

De Rode Ibis is, sinds de onafhankelijkheid van de eilanden Trinidad en Tobago in 1962, de nationale vogel van de Republiek Trinidad & Tobago en dat is niet verwonderlijk. Al sinds decennia moet deze vogel in massale aantallen voorkomen in het getijdegebied langs de westkant van het eiland blijkens mededelingen van oude bewoners uit de omgeving van Port of Spain.

Het is echter niet eenvoudig een indruk te

krijgen van de vroegere broedresultaten omdat veel waarnemers bij het zien van duizenden Rode Ibben op een slaapplaats dit —ten onrechte— direct koppelen aan broeden. Mede hierdoor zijn rapporten uit de jaren vijftig (en zelfs later!) onbetrouwbaar (zie ook 'The Scarlet Ibis in Trinidad', Richard French, gestencild overzicht, niet gepubliceerd, 1983).

Volgens waarnemers blijkt de weinige bescherming, die de overheid in 1953 aan de Rode Ibis gaf, zodanig te zijn dat de soort kans zag te nestelen en jongen groot te brengen. Broedgevallen in het Caroni Swampmoerasgebied zijn bekend gedurende de jaren 1953 tot en met 1974, uitgezonderd de jaren 1964 en 1968 (mondelinge mededeling diverse game wardens van de Forestry Division, ook: The Scarlet Ibis in Trinidad, Richard French, gestencild rapport, niet gepubliceerd, 1983).

In mei 1963 werden in een broedkolonie ongeveer 2500 nesten geteld (French 1980). In het laatste jaar van broeden (1974) zouden door personen van de Washington Zoo eieren van

Wapen van Trinidad & Tobago. Links de Rode Ibis en rechts de Cocrico (*Ortalis ruficauda*). Tobago, Scarborough, 4 augustus 1983.

de Rode Ibis zijn verzameld met het doel deze in de diertuin uit te broeden (mondelinge mededeling, game warden 1, Forestry Division Trinidad & Tobago). French (1983, niet gepubliceerd) wijst er echter op dat meldingen van broedende ibissen na 1969 slechts afkomstig zijn van toeristengidsen, die bezoekers in rondvaartboten door het moerasgebied varen en daarbij graag de broedstatus van Trinidad's nationale vogel opvijzelen.

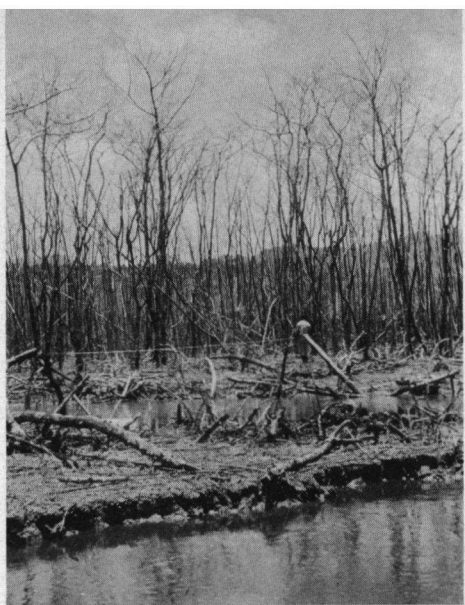
French (1983, niet gepubliceerd) merkt een verschuiving op van de aantallen Rode Ibissen aanwezig in Trinidad gedurende het jaar. Vanaf 1953 tot midden jaren zestig was het normale patroon dat de meeste ibissen werden waargenomen tijdens het broedseizoen (ruwweg april tot september) en dat het aantal snel verminderde na september, vooral vanwege verstoring (eendenjacht oktober!). In deze jaren werden in deze tijd grote groepen ibissen vliegend naar Venezuela over de Golf van Paria waargenomen.

Bestudering van de periode, waarin eieren worden gelegd, levert globaal een zich langzaam naar een latere maand verschuivende periode op waarin de meeste eieren worden gelegd tot 1969 (volgens French).

Verstoring door jagers (ook al werd in sommige jaren het jachtseizoen óók verlaat) of stroppers werd vaker gesignaleerd (mondelinge mededeling game warden, Forestry Division).

Vanaf het jaar dat de Ibissen niet meer tot nestelen komen tot heden worden de grootste aantallen vogels geteld buiten de maanden april-september. Op 9 september 1983 telden wij op de slaapplek in het Caroni Swamp ongeveer 3000 Rode Ibissen, wij telden slechts vijf niet-volwassen vogels.

De veronderstelling is dat de ibissen in Venezuela gaan broeden (groepen zuidwesttrekkende ibissen in april en mei, sommige jaren zijn er tijdens het broedseizoen maar slechts enkele honderden ibissen op het eiland!) en na afloop van het seizoen terugkeren naar Trinidad. In augustus kunnen dan de eerste jonge ibissen op Trinidad aankomen, in september massaal gevolgd door de adulte dieren. Een duidelijke verschuiving van de aantallen op Trinidad aanwezige Rode Ibissen valt dus waar te nemen gedurende de laatste decennia. Sinds de beginjaren zeventig zijn maximale aantallen Rode Ibissen in de moerasgebieden gedurende de maanden september tot en met februari van het daaraanvolgende jaar, dus buiten het broedseizoen. Er zijn verschillende aanwijzingen dat de ibissen van Trinidad gaan broeden in Venezuela, waar met name het Orinoco deltagebied aantrekkelijk schijnt te zijn (mondelinge mededeling

Opname door personeel van de Forestry Division van Trinidad & Tobago van door havensliblozing afgestorven mangrovebos. Trinidad, Caroni Swamp Reserve, 9 augustus 1983.

Ramdeem, game warden 1, Forestry Division, Caroni Swamp).

Als gevolg van het kanalen- en sluisstelsel werd er in de jaren vijftig een zoetwatergebied gecreëerd, oostelijk van de noord-zuid-drain. Dit zoetwatermoeras met moddervlakten en kruidachtige vegetaties bleek een zeer aantrekkelijk foerageergebied voor ibissen en tal van andere watervogels te zijn.

Rond 1953 bedroeg het aantal Rode Ibissen in het gehele gebied ongeveer 8000 vogels (The Wildlife Sanctuaries of Trinidad & Tobago, 1972).

In 1953 werd een deel van het moerasbosreservaat geproclameerd tot Wildlife Sanctuary speciaal met het oog op de bescherming van de Rode Ibis 'whose populations was becoming low' (aldus 'A companion to Carony Sanctuary', een door het toeristenbureau van Port of Spain samengestelde folder over het Caroni Swamp).

Het, 136 hectare grote, als wildlife beheersgebied aangewezen stuk werd begrensd door de twee noordzuid lopende drains nummer 2 en 4, de zuidoever van de Blue River, en, in het zuiden door een rij van in het water gestoken palen.

Later (in 1954, 1959, 1960 en 1966) werd het gebied uitgebreid tot 200 hectare, mede naar aanleiding van verschuivingen van de broedkolonie, naar terreinen buiten het beheersgebied.

Momenteel komen 6100 hectare van het huidige moerasbosreservaat (en dat is ruim tweederde van het hele moerasareaal) in aanmerking voor de status van Nationaal Park, maar de officiële aanwijzing hiervan blijft nog steeds uit.

Game warden Urban Whitter van de Forestry Division van Trinidad & Tobago op 'footpatrol'. Trinidad, Northern Range, 11 augustus 1983.

— *Algemene beschrijving*

Omdat het Caroni Swamp is gesitueerd rond de estuaria van de rivieren die door het gebied lopen, is het water brak. Door de kanalen zijn getijdebewegingen tot ver in het reservaat duidelijk merkbaar. De vegetatie bestaat ook hier uit verschillende soorten mangrove: voornamelijk Zwarte (*Avicennia germinans*) en Rode (*Rhizophora mangle*), die soms voor mangroven grote hoogten bereikt (25 meter!). Door verwaarlozing van het kanalen- en sluisstelsel is het kruidachtige zoetwatermoerasgebied volledig verdwenen en inmid-

dels overgegaan in —zij het nog laag— mangrovebos.

In het algemeen is er de laatste jaren in het bosreservaat een flinke uitbreiding van de Rode Mangrove geconstateerd, dit ten nadele van het areaal aan Zwarte Mangrove. De Rode Mangrove is wellicht resistentier tegen zout en vervuiling.

Het speciaal voor de Rode Ibis ingestelde Wildlife-beheersgebied van 200 hectare wordt momenteel als strikt reservaat beheerd. Er worden, met uitzondering van wetenschappelijke onderzoekers, geen bezoekers toegelaten. In het gebied is een grote slaapplek van de Rode Ibis gelegen. In 1983 werd net als in voorgaande jaren het broeden vastgesteld van onder meer de Kleine Blauwe Reiger (*Florida caerulea*), de Driekleurige Reiger (*Hydranassa tricolor*) en de Kleine Zilverreiger (*Garcita blanca*).

Potentiele broedterreinen voor Rode Ibissen in Trinidad

Waarnemingen van, al of niet nestelende, ibissen op Trinidad zijn in bijna alle gevallen afkomstig van het Godineau Swamp en het Caroni Swamp, beide elk ongeveer 3000 hectare groot en gelegen aan de westkust van het eiland.

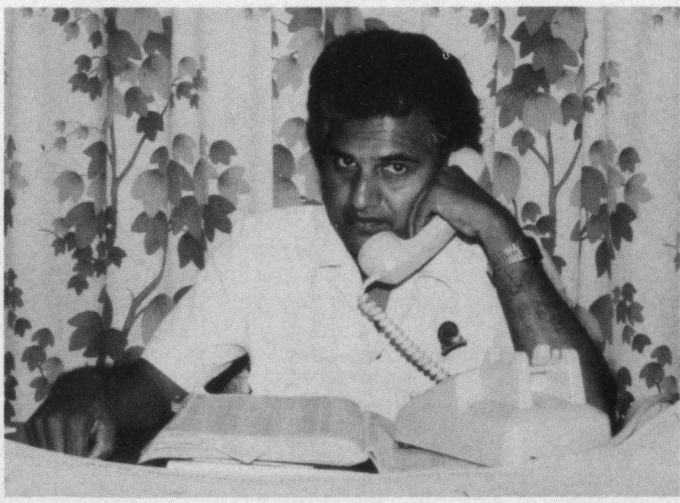
a) Godineau Swamp

— *Ligging*

Gelegen in het zuidwesten van Trinidad op ongeveer 7 kilometer van de stad San Fernando. De Orapuche River stroomt samen met de John River via het moeras in de Golf van Paria.

— *Algemene beschrijving*

Het gebied bestaat uit een groot areaal Zwarte- en Rode Mangrove (respectievelijk *Avicennia germinans* en *Rhizophora mangle*), aan de westzijde grenzend aan openrietmoe-

Bisham Ramdial
(Hoofd Wildlife Section Forestry
Division Trinidad & Tobago).
Trinidad, 29 juli 1983.

ras met weinig of geen boombegroening.

Door het moeras zijn wegen aangelegd ten behoeve van olieboringen van Texaco-oil. Op regelmatige afstanden langs de weg staan janknikkers opgesteld. Ogepompte olie wordt afgevoerd via bovengrondse leidingen naar verzamel- en drukopvoerstations welke aan de rand van het mangroveareaal staan.

Getijdebewegingen zijn geminimaliseerd als gevolg van de wegaanleg dwars door het gebied. De beide rivieren, alsmede de oevers ervan, zijn ernstig vervuild met olie. Ook relatief grote stukken mangrovebos staan op het punt af te sterven door olievervuiling rondom de luchtwortels.

Gedurende de weekenden trekken vele mensen het areaal over de vrij toegankelijke weg naar binnen voor het verzamelen van zogenaamde mangrove-oesters en krabben, welke gelden als plaatselijke delicatessen.

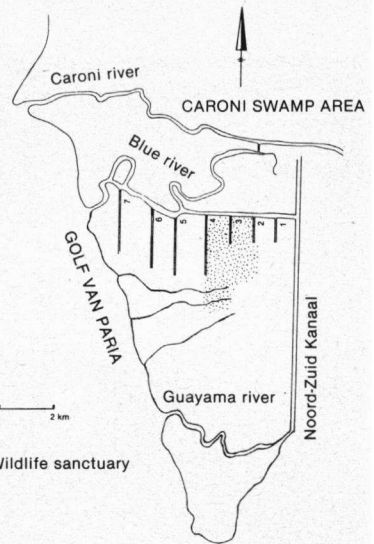
— *Gebruikswaarde voor de Rode Ibis*

Hoewel in vroegere jaren bijna altijd foeragerende ibissen in het gebied konden worden waargenomen is het aantal waarnemingen momenteel bijna nihil. Bij uitzondering ziet men voorbijtrekkende groepjes ibissen welke afkomstig zijn van het Caronie Swamp of van de zuidwestelijke moerasgebieden. Als broed- en foerageergebied is het Godineau Swamp reservaat niet meer geschikt als gevolg van vervuiling, verstoring alsmede grote inkrimping van geschikt broedareaal.

b) Caroni Swamp

— *Ligging*

Het Caroni Swamp (het op twee na grootste

Overzichtskaartje van het Caroni Swamp Reserve.

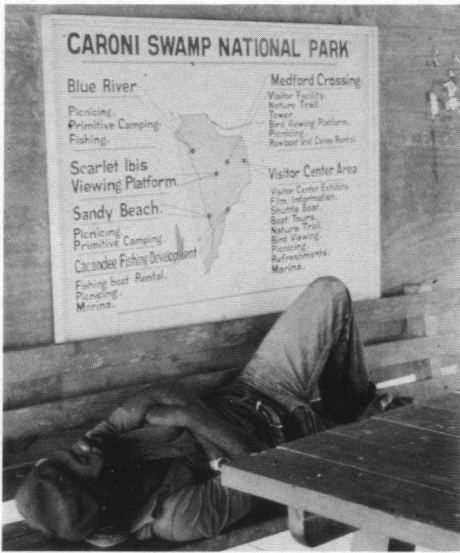
moerasgebied op Trinidad) is gesitueerd ten zuidoosten van Port of Spain. Het omvat de mondingsgebieden van Trinidad's grootste rivier, de Caroni en de Blue River, waarvan de estuaria geheel in het moeras liggen.

— *Historie*

In de jaren twintig brachten landbouwkundige gedachten de toenmalige bewindvoerders van Trinidad zover dat een netwerk van kanalen werd aangelegd ter ontwatering van het moeras.

Reeds in 1936 werd de ecologische betekenis van het gebied onderkend en dat resulteerde in de aanstelling van ruim 3000 hectare als het Caroni-moerasbosreservaat.

Bord aan de
ingang van het
Caroni Swamp
Reserve, Trinidad,
Caroni Swamp,
9 augustus 1983.

Bord aan de Ingang van het Caroni Swamp Reserve. Trinidad, Caroni Swamp, 9 augustus 1983.

De hoofddrainingswerkzaamheden gingen echter rustig verder en werden gecompleet in 1954 met de totale verbinding van de oost-west en noord-zuidkanalen.

De aanleg van vele kanalen maakte het uitermate makkelijk diep door te dringen in het anders zo ondoordringbare mangrovebos.

— *Vervuiling en verstoring*

Aan de noordzijde van het reservaat (waar al vele jaren een belangrijk foerageergebied van de ibissen is gelegen) vindt sinds de jaren zestig inpomping van rioolwater plaats, dat ter plaatse in enkele grote bezink- en beluchtingsvijvers eerst ruwweg wordt gereinigd.

Eveneens aan de noordzijde van het bosreservaat worden in het kader van de uitbreiding van de havencapaciteit van de haven van Port of Spain, grote delen van het mangrovebos opgevuld met havenslib als gevolg waarvan in 1983 al 120 hectaren mangrove blijvend verloren is gegaan en andere uitgestrekte stukken zijn aangetast (mondelijke mededeling Ramnarine, hoofd afdeling onderzoek Forestry Division Trinidad & Tobago).

In de verloren gegane getijdeloze arealen (waar nog slechts dode mangroven resten) tracht de Bosdienst met herplant van loofhoutsoorten de schade enigzins te beperken. Uiteraard komt hiermee geen foerageergebied voor steltlopers mee terug.

De Caroni River, een van de zoetwaterleveranciers in het reservaat, is sterk verontreinigd omdat nagenoeg alle industrieën ten zuidoosten van Port of Spain (onder andere plasticfabrieken, nijlzonverwerkende industrie, rum- en smaakstoffenfabricage) hun afvalwa-

ter lozen in de Caroni. De aard van de vervuiling is niet bekend, maar tijdens ons bezoek in augustus 1983 werd er een metaalachtige blauwgroene film op het water waargenomen. Begin 1984 hoopt de Universiteit van de West Indies een wateranalyse-project te starten (totale kosten zo'n kleine kwart miljoen Nederlandse guldens) om de waterkwaliteit in en rondom het reservaat te onderzoeken.

Het sterk vervuilde water uit de Caroni River kan op twee plaatsen vrij het Wildlife-beheersgebied binnendringen: Via een sluis (onderdeel van het verwaarloosde drainagesysteem) direct in de Blue River en met getijdestromingen uit het mondingsgebied van de Caroni in de ruim een kilometer verder gelegen Blue River (mondelijke mededeling Ramdeem, game warden 1, Forestry Division Caroni Swamp).

De Blue River is de noordelijkste begrenzing van het Wildlife-beheersgebied en ligt in het hart van het mangrovebosreservaat.

Ook in zijkanalen van de Blue River werden blauwgroene verontreinigingen afkomstig uit de Caroni River aangetroffen tijdens ons bezoek in augustus 1983.

Last but not least wordt langs de westelijke bosreservaatgrens alle vaste huisvuil van de stad Port of Spain en omstreken gedumpt op een uitgestrekt terrein dat bekend staat als La Basse.

Het Caroni-moerasbosreservaat ligt in het verlengde van de start- en landingsbaan van de internationale luchthaven Piarco van Trinidad. Sinds 24 november 1971 is het verboden lager te vliegen over het reservaat dan 1000 voet. Hoewel wij ter plaatse geen verontrusting bij de ibissen en reigers konden waarnemen tijdens overvliegende vliegtuigen (ook niet in de slaapplekken en in de reigerkolonie) is er volgens de reservaatbewakers wel soms grote paniek onder de vogels.

De Forestry Division tracht de toevloed van boten in het gebied te reguleren. Regelmatig komt het voor dat stropers met platbodemboten 's nachts de slaapkolonie van de ibissen en reigers binnenvaren.

Er zijn ongeveer twintig rondvaartboten welke regelmatig trips maken in het reservaat, met name uiteraard naar de slaapplekken van de Rode Ibissen. Speciaal voor dit doel is op ruime afstand (ongeveer 400 meter) van de slaapplekken een houten platform tussen de mangrovebomen gemaakt van waar men een goed overzicht heeft over de aanvliegende ibissen en hun slaapplekken. Er zijn markeringen in het water aangebracht tot waar het toegestaan is met de boten te komen. Bij ontbreken van controle gaan sommige gidsen dichterbij om de toeristen de gelegenheid te

geven betere foto's te maken van het fascinerende schouwspel van de (opgeschrokken) ibissen, hetgeen aan het eind van de rondvaart moet leiden tot een hogere fooi voor de bootman.

Een ander verstoringsaspect in het reservaat is de teelt van marihuana. Op blijvend drooggevallen plaatsen, zowel langs de kuststrook als meer landinwaarts in het reservaat, wordt illegaal op vrij grote schaal marihuana verbouwd. Aangezien voor deze activiteit, met name de niet zo frequent door buitenstaanders bezochte, terreinen gebruikt worden dringt de menselijke activiteit overal in het reservaat door. Bewaking van (met name de oogstrijpe) marihuanavelden gebeurt meestal met 'trapguns' die door de 'eigenaars' van de velden in de mangrovebomen worden bevestigd. Onlangs werden, na het bekend worden van de aanwezigheid van marihuanavelden in het Caroni Swamp, in de landelijke pers van Trinidad & Tobago spotprentjes gepubliceerd van hasj-rokerende Rode Ibissen... De Game Wardens van de Forestry Division zijn bevreesd voor de bewaking van de velden alsmede voor de personen, die relaties hebben met de marihuana-kwekers.

Mede vanwege de goede strategische ligging van Caroni Swamp (vlakbij grote stad met haven, goede verbindingen in het reservaat naar verharde wegen buiten het reservaat) wordt het gebied regelmatig 's nachts geïnfiltreerd door smokkelaars. Vanuit zee (Golf van Paria) worden kleinere bootjes volgeladen met smokkelwaar (wapens en verdovende middelen) en deze gaan via de kanalen in het bosreservaat naar de openbare weg.

Tot slot wordt het bosreservaat bezocht door vele particulieren om te zoeken naar krabben, mossels, mangroveoesters en vis, waarbij niet zelden op de hogere ruggen tijdelijke kampementen worden gemaakt om een nacht te kunnen overblijven.

Wettelijke status van Rode Ibis in Trinidad

Ffrench (1980) vermeldt dat de Rode Ibis sinds 1965 totale wettelijke bescherming geniet. Op de borden in het kleine bezoekerscentrum aan de officiële ingang van het Caronie Swamp kan men ook lezen dat de ibis totaal beschermd is. Hoofdstuk 67 : 01 van de 'Conservation of Wildlife-act' (van 1958, gewijzigd 15 maart 1963) behandelt de aanstelling van bos-en wildreservaten in Trinidad & Tobago alsmede de aanwijzing van 'beschermde dieren'.

Beschermde dieren zijn dieren welke níet genoemd zijn in het tweede en derde schema (artikel 2). In het tweede schema zijn onder meer genoemd enkele reigersoorten, alle rallen, plevieren én de Rode Ibis (zie bladzijden 15 en 16, hoofdstuk 67.01). Deze zijn dus niet volledig beschermd. Onder andere deze dieren (inclusief dus de Rode Ibis) mogen buiten reservaten bejaagd worden gedurende het open seizoen. Het gesloten seizoen wordt aangegeven in het vijfde schema: 'close season' van 1 april tot en met 30 september.

Samengevat kan gesteld worden dat Rode Ibissen in Trinidad & Tobago bejaagbaar zijn van 1 oktober tot en met 31 maart, juist gedurende de maanden dat er maximale aantallen ibissen op Trinidad aanwezig zijn.

THE SCARLET IBIS
Trinidad's National Bird

Thousands of Scarlet Ibis roost in Caroni Swamp. Formerly hunted in Trinidad, it received protection during breeding season in 1953, with total protection granted in 1965.

Nests are frail structures built 8-35 ft. high in mangrove trees. Two or three eggs are laid in June. In 12 days the chicks climb up to the top branches for feeding. They begin flying between 4-6 weeks.

Plumage changes at 6-12 months. The bill is shaped for probing mud to catch fiddler crabs, fish, insects and algae.

Bord aan de ingang van het Caroni Swamp Reserve dat bezoekers informatie geeft over de Rode Ibis. Trinidad, Caroni Swamp, 9 augustus 1983.

De Rode Ibis staat als nationale vogel van Trinidad & Tobago afgebeeld op de bankbiljetten van één dollar, op lucifersdoosjes, op postzegels en luchtpost-enveloppen...

n.b.
Op bladzijde 1 is de binnenzijde van een luchtpostenvelop als achtergrond van de bladzijde gebruikt.

Jachtcontrole en wildbescherming

Bishal Ramdial is het hoofd van de Wildlife Section van de bosdienst en als zodanig verantwoordelijk voor de bewaking van de wild- en bosreservaten, alsmede de uitvoering van de 'Wildlife-act'. Zijn afdeling heeft de beschikking over diverse volledig uitgeruste terreinvoertuigen, alsmede motorboten voor in de moerassen. Aan personeel zijn enkele tientallen, opvallend goed (door de bosdienst) opgeleide, jachtopzieners ('game wardens') in ploegen continu in het veld aanwezig. De game wardens bleken goed op de hoogte van biologie en ecologie van de diverse, in de bosreservaten voorkomende, diersoorten. Waar geen voer- of vaartuigen kunnen komen wordt te voet het toezicht uitgeoefend (footpatrol), uiteraard met portofoon en karabijn. Elke week wordt er een maal met een heli-copter over alle reservaten gevlogen. Helaas ontbreekt het nogal eens aan een goede samenwerking tussen de bosdienstsmensen en de burgerpolitie. Vooral op het gebied van wapenbezit, verdovende middelen en wildbescherming (waartegen zowel de jachtopzieners als de politie optreden) kan een betere samenwerking en coördinatie grote successen opleveren. De game wardens ontdekken bijvoorbeeld de meeste marihuana-velden in de natuurgebieden, maar zijn bang en onervaren met trappguns en booby-traps en daarbij ligt een overtreding van de verdovende middelen wetgeving buiten hun bevoegdheden. De politie alleen kan meestal moeilijk in het veld opereren, maar is wel bedreven in tactieken tegen marihuana-boeren en smokkelaars, iets waar het bij de game wardens veelal aan ontbreekt.

In het algemeen kan gesteld worden dat de wettelijke mogelijkheden om (overtreders van de 'Game-act' alsmede andere) ongewenste

activiteiten in de reservaatgebieden te voorkomen niet doeltreffend genoeg zijn. Hoewel een goed potentieel aan jachtopzieners beschikbaar is staan deze vaak machteloos tegen een overmacht aan zwaarbewapende smokkelaars, marihuana-planters en stropers of vanwege een weinig waterdichte wetgeving.

Ter illustratie van dit laatste mogen de volgende voorbeelden dienen. De bedreigde zeeschildpadden (die hun eieren op het strand leggen) vallen onder de bepalingen van de visserijwetgeving ('omdat ze in de zee voorkomen'). Hoewel het niet toegestaan is, volgens die zelfde bepalingen, schildpaddenvlees en eieren te verkopen zijn deze artikelen vrij te koop in verschillende restaurants in Port of Spain ('omdat de visserijdienst alleen op zee controle uitoefent')!

Het legstrand van de schildpadden zakt stukje bij beetje in de zee omdat er op enige afstand het zand van de zeebodem wordt opgezogen. Een activiteit waar zowel de visserijdienst als bosbeheer niets tegen kan uitrichten omdat het zich op de zeebodem afspeelt! En in deze wirwar van voorschriften blijkt het dus eveneens mogelijk om gedurende zes maanden per jaar de nationale vogel van Trinidad te bejagen.

Conclusies en aanbevelingen

Het niet meer broeden van de Rode Ibis in het Caroni-Swampgebied kan zeer waarschijnlijk toegeschreven worden aan de grote mate van onrust binnen het gebied.

Zoals reeds in het Management Plan voor het —voorgestelde— Caroni National Park is aangegeven (augustus 1978) is het noodzakelijk dat de ibissen een voldoende groot areaal krijgen toegewezen waarbinnen gedurende het gehele jaar nagenoeg géén verstoring optreedt.

Refererend aan French e.a. (1978) moet de

Vogelvangsters (rechts) betrappt door mannen van de Forestry Division. Trinidad, Godineau Swamp Reserve, 10 augustus 1983.

jacht binnen het gehele bosreservaat uitgebannen worden. Er moeten verstrekkende beperkingen ten aanzien van vissers, recreanten, krabben- en oesterzoekers worden genomen en, net als bij de toeristenrondvaartboten, met een vergunningensysteem worden gecontroleerd door de Forestry-Division.

De Rode Ibis, alsmede de andere reigersoorten, dienen geschrapt te worden uit het 2e en 3e schema van de 'Conservation of Wildlife-act' waardoor ze automatisch de status van 'beschermde dieren' krijgen.

Een full-time bewakingsdienst van game warden dient te allen tijde present te zijn tijdens toeristenrondleidingen, nog beter is het de rondleidingen slechts onder auspiciën en met personeel van de Forestry Division uit te voeren.

Betere samenwerking tussen game warden en politie moet er voor zorgen dat illegale activiteiten (overdag zowel als 's nachts) voorkómen worden. Het wateranalyse onderzoek, dat hopelijk enig licht zal doen schijnen over het donkere water van het moerasgebied, zal aangeven of er maatregelen moeten worden genomen ten aanzien van de waterkwaliteit en waterbeheersing in het gebied.

Wij adviseren een totaal ecologisch onderzoek te laten verrichten in het bosreservaat

en naaste omgeving om de verschuivingen in vegetatie en voedingssituatie de laatste decennia te onderzoeken speciaal met betrekking tot de Rode Ibis.

Hoewel de voorgestelde maatregelen ten gunste van de rode ibis-populatie zoals aangegeven in het Management Plan Caroni National Park nogal ambitieus zijn kan niet volstaan worden met maar gedeeltelijke uitvoering van de noodzakelijke rustbrengende voorstellen.

De huidige gevoerde 'laissez-faire politiek' is volstrekt onvoldoende. Internationale druk op Trinidad lijkt gerechtvaardigd om morele- en wetenschappelijke steun te verlenen aan het groene kader van de Forestry Division zodat interen op de vastelandpopulatie van de Rode Ibis te Trinidad tot het verleden gaat behoren.

Het is nog niet te laat, maar de tijd nadert snel waarop Trinidad's nationale vogel nog maar slechts op het 1 dollarbiljet staat afgedrukt...

Dankwoord

I wish to thank all the Forestry Division members who helped us on our voyage to Trinidad and Tobago in July and August 1983. Without their help and acknowledgement it was not possible for us to write this paper.

■ J. Betlem, Pastoor Dubarstraat 1, 6181 HZ Eindhoven.

LITTERATUUR:

- Anonymus (z.j.): A Companion to Carony Sanctuary. Tourist Office Port of Spain.
- Bacon, P. & French, R. (1972): The Wildlife Sanctuaries of Trinidad and Tobago. Ministry of Agriculture, Lands and Fisheries.
- Betlem, J. (1982): Frans-Guyana bedreigt de Rode Ibis. *Het Vogeljaar* 30 (2) : 96-97.
- Betlem, Jan & Ben H.J. de Jong (1983): De rode ibis-moord in Frans-Guyana. *Het Vogeljaar* 31 (4) : 192-198.
- Betlem, Jan & Ben H.J. de Jong (1983): De Rode Ibis-moord in Frans-Guyana. *Mens en Vogel* 21 (4) : 236-243.
- Betlem, Jan & Ben H.J. de Jong (1983): La massacre des Ibis rouges en Guyane Française. *L'Homme et l'Oiseau* 21 (4) : 236-243.
- Conservation of Wildlife-act (1958): Deel van Laws of Trinidad and Tobago. Ministerie van Justitie.
- French, R. et al (z.j.): Management Plan Caroni National Park. Intern rapport van Forestry Division of Trinidad and Tobago.
- French, R. (1980): The Birds of Trinidad and Tobago. Publication number 1 of The Asa Wright Nature Centre, Harrowood Books, Newton Square USA.
- French, R. (1983): The Scarlet Ibis in Trinidad. Gestencilid overzicht, niet gepubliceerd.
- Jong, Ben H.J. (1983): Inventarisatie Rode Ibis langs de kust van de Guiana's in 1982. *Het Vogeljaar* 31 (3) : 156-157. Met naschrift van Arie L. Spaans.
- Spaans, Arie L. (1983): Naschrift. *Het Vogeljaar* 31 (3) : 157.